

Куспляк Галина

*аспірант кафедри економічної та фінансової політики
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ «КАПІТАЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО»

У статті досліджено категорійний апарат поняття «капітальне будівництво». Здійснено аналіз категорій «будівництво», «капітальне будівництво» серед наукової спільноти та у нормативно-правовій площині. Охарактеризовано види капітального будівництва: нове будівництво, реновація (реконструкція, розширення, реставрація, капітальний ремонт), технічне переоснащення, перепрофілювання, консервація. Доповнено капітальне будівництво таким видом як реабілітація та аргументовано його запровадження.

Ключові слова: будівництво, капітальний, капітальне будівництво, основні фонди, види капітального будівництва.

Galina Kusplyak

*PhD student, Economic and Financial Policy Department
of the ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

THEORETICAL ASPECTS OF THE CATEGORY «CAPITAL CONSTRUCTION»

Problem and its relevance. In the conditions of different directions state segments development (educational, social, cultural, industrial, business, etc.) at the level of territorial communities, an important component is such a structure-forming branch as construction, which is aimed to create additional work place, develop the region's infrastructure, strengthen the community's capacity, improve the provision quality of various services for the population, raise the level of sociality and influence on the values of GDP. But at the stage of sustainable development it is too early to claim about a competitive position in the field of construction production: it is imperfect because of the lack of necessary resource flows, both financial and organizational. Also, changes are taking place in the domestic legislative field, its adaptation to European norms and unifications of the terminology of its certain branches, including the capital construction.

Purpose and objectives of the article: to generalize the conceptual-categorical apparatus of the study of capital construction by: 1) reviewing of the regulatory framework and views of domestic scientists on the terminology of the concept of "construction", "capital construction"; 2) outline of the varieties of capital construction.

Brief description of the essence of the study. To the study of the essence of the concepts "construction" and "capital construction" with the distinction of their common and distinctive features, particularly, in the current regulatory-legal framework of Ukraine, are devoted scientific works, mainly in the field of legal (considered problems and prospects of development of construction law) and technical sciences (construction norms). In particular, we can mention the works of O. Vinnik, G. M. Gritsenko, E. G. Komar, I. M. Mironets, Y. M. Safonov, O. V. Stukalenko, V. G. Olyukh and others. Each of these scientists stopped on a certain feature of capital

construction, fragmentarily and depending on the subject of the study. Some studies focus on economic-legal relations in capital construction, others consider - the resource potential and economic relations, while in the third ones - optimization of the organizational and legal process of building construction are viewed. At the same time, in the field of state administration is not given enough attention to capital construction.

Concept of "capital construction" has come to us from the Soviet era, but with changes in economic relations and forms of management has received a somewhat different meaning. As a result, we have a situation that in everyday life even the construction industry specialists understand the capital construction only as the construction of a new object, which is somewhat false. This is connected, in our opinion, with the legal regulation of the concept of "capital construction" and the state of defining its concepts and features in the regulatory field. To determine the essence of the concept of "capital construction", the legal content of each of these words is considered separately.

It is found that state, both in other spheres of the economy, uses such forms of capital construction management as legal regulation and planning. The state regulates the activity of economic relations entities, which operate in the state form of ownership or are controlled by the state on behalf of the authorized bodies; plans and carries out the financing of investment projects of construction at the expense of State funds; carries out management of current affairs in capital construction (licensing, granting of permits, expertise); controls compliance with state requirements in capital construction.

It has been found that in the scientific discourse there is the advocacy of the idea of capital construction as an independent category, which makes it possible to unambiguously understand all the construction processes (beginning with the projecting of the object to its commissioning), but there are also fundamentally opposite propositions related to the fact that capital construction is considered as a separate component of construction.

The analysis of the regulatory-legal data, scientific literature and the views of researchers was done, that allows us to identify the approaches to the capital construction definition, namely: the branch of material production; the independent economic category; economic and business form of investment; sphere of activity (organizational, administrative, legal, technical, economic, etc.); type of production activity; the process of fixed assets creating.

Considering the legal basis of capital construction and the views of scientists, the following types of capital construction were outlined: new construction, renovation (reconstruction, expansion, restoration, overhaul), technical re-equipment, transformation, conservation.

It is proposed to supplement the capital construction type classification with such type of work as "rehabilitation". In capital construction under the rehabilitation is said the carrying out the works at an object that does not meet the safety and environmental standards, but, in the process of recovery, can change its functional purpose. Into account are taken the interests of citizens, change of environment, climate, development of quality services to the population, etc.

Conclusion. Construction contributes to the effective society development, the renewal of production funds, reconstruction and modernization of production. The main purpose of capital construction nowadays is the introduction of facilities into operation in the specified time frames with the observance of the required quality of facilities. A very important role is also played by the issue of efficient management of capital construction processes, which should promote the economic growth of the state and territories, scientific and technical development, increasing of the labor productivity, new quality of life and social satisfaction of the population in general.

Key words: construction, capital, capital construction, fixed assets, types of capital construction.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ КАТЕГОРИИ «КАПИТАЛЬНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО»

В статті досліджено категоричний апарат поняття «капітальне будівництво». Проведено аналіз категорій «будівництво», «капітальне будівництво» серед наукового суспільства і в нормативно-правовій середі. Охарактеризовано види капітального будівництва: нове будівництво, реновація (реконструкція, розширення, реставрація, капітальний ремонт), технічне переоснащення, перепрофілювання, консервація. Додано різноманітність капітального будівництва таким чином як реабілітація і аргументовано його необхідність.

Ключевые слова: будівництво, капітальний, капітальне будівництво, основні фонди, види капітального будівництва.

Постановка проблеми. В умовах розвитку державних сегментів різного спрямування (освітнього, соціального, культурного, промислового, бізнесового тощо) на рівні територіальних громад важливою складовою є така структуроутворююча галузь як будівництво, що покликана створювати додаткові робочі місця, розвивати інфраструктуру регіону, посилювати спроможність громади, поліпшувати якість надання різних послуг населенню, підвищувати рівень соціальності та впливати на значення ВВП. Хоча значний тиск на розвиток будівництва чинить економічна криза і військові дії на сході країни, маємо деякий ріст. За перше півріччя 2017 року індекс будівельної продукції становить 120,8 % порівняно з відповідним періодом 2016 року, а нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення склали 80,3 % від загального обсягу виконаних будівельних робіт [1]. Але на етапі сталого розвитку занадто рано стверджувати про конкурентоспроможну позицію у галузі будівельного виробництва: вона недосконала через відсутність необхідних ресурсних потоків, як фінансових так і організаційних. Також тривають зміни у вітчизняному законодавчому полі, адаптація його до європейських норм та уніфікацій термінології окремих його галузей, зокрема і капітального будівництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності понять «будівництво» та «капітальне будівництво» з виокремленням їх спільних та відмінних рис, зокрема і в чинному нормативно-правовому полі України, присвячено наукові праці здебільшого в сфері юридичних (розглядаються проблеми та перспективи розвитку будівельного права) та технічних наук (будівельні норми). Зокрема, можна відзначити праці О. М. Вінник, Г. М. Гриценко, Є. Г. Комара, І. М. Миронець, Ю. М. Сафонова, О. В. Стукаленко, В. Г. Олюхи тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Кожен з цих науковців зупинявся на певній рисі капітального будівництва, фрагментарно та в залежності від предмета дослідження. В одних дослідженнях робиться акцент на господарсько-правових відносинах у капітальному будівництві, в інших – розглядається ресурсний потенціал та економічні відносини, у третіх – оптимізація організаційно-правового процесу спорудження будівель. В галузі ж державного управління капітальному будівництву приділено не достатньо уваги.

Метою статті є узагальнення понятійно-категорійного апарату дослідження капітального будівництва за допомогою: 1) огляду нормативно-правової бази та поглядів вітчизняних науковців щодо термінології поняття «будівництво», «капітальне будівництво»; 2) окреслення різновидів капітального будівництва.

Виклад основного матеріалу. Поняття «капітальне будівництво» прийшло до нас ще з радянських часів, але зі зміною економічних відносин та форм господарювання набуло дещо іншого змісту. В результаті маємо ситуацію, що в повсякденному житті навіть спеціалісти будівельної галузі під капітальним будівництвом розуміють лише спорудження нового об'єкта, що є дещо хибним. Це пов'язане, на нашу думку, з правовим регулюванням поняття «капітальне будівництво» та станом визначення його понять і ознак в нормативно-правовому полі. Для визначення сутності поняття «капітальне будівництво» розглянемо спочатку правовий зміст окремо кожного з цих слів.

Звернувшись до Українського тлумачного словника будівельних термінів, можемо бачити, що категорія «будівництво» має багато значень й використовується як: 1) продукція, а саме: новостворені або реконструйовані будинки, спорудження, тобто об'єкти, що завершені і готові до експлуатації; у даному випадку ми говоримо про матеріальне виробництво, в якому створюються основні фонди виробничого й невиробничого призначення; 2) відтворення нового будівництва, реконструкція, технічне переоснащення, реставрація та капітальний ремонт об'єктів виробничого, соціального та культурного розвитку; 3) система, що включає в себе організаційні і господарські зв'язки, виступає самостійною галуззю у державно-управлінських відносинах і охоплює всі види будівництва; 4) творчий процес, що потребує натхнення у створенні чогось нового, наполегливості та точності у розрахунках [2, с. 54].

В свою чергу термін «капітал» означає головний, основний, а «капітальний» – такий, що потребує вкладення значних зусиль, ресурсів; ґрунтовний, важливий, солідний [2, с. 198] або основний, фундаментальний, який має вартість [3, Т. 4, с. 94.]. «Будувати» значить створювати, споруджувати, організовувати що-небудь, в нашому випадку здійснювати будівництво чого-небудь [3, Т 1, с. 249].

Зрозуміло, що нові будинки та споруди вимагають застосування високовартісних матеріалів, професійних кадрів різних галузей та спеціалістів будівельної галузі, певного часового виміру тощо. Основним критерієм можна назвати значну вартість капітальних інвестицій, необхідних для здійснення капітального будівництва.

Подальший аналіз продовжимо таким шляхом: якщо розглядати «капітальне будівництво» як сферу діяльності, держава має його регулювати за допомогою права та сукупності правових засобів. Але поняття «капітальне будівництво» на сьогодні не закріплено в жодному законі. Господарський кодекс України (далі – ГК), що регулює відносини господарської діяльності хоча і містить главу «Капітальне будівництво», але здебільшого він регулює договірні взаємовідносини та унормовує питання підрядного договору на капітальне будівництво. Для здійснення будівельних робіт укладаються підрядні договори на здійснення капітальне будівництво, що включають основні положення підготовчих робіт, встановлення монтажного та немонтажного устаткування тощо. Основним етапом є процедура введення об'єкта до експлуатації після завершення всіх робіт [4, ст. 317].

Поняття «капітальне будівництво» також міститься у Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2001 № 1764, де під капітальним будівництвом розуміється «процес

створення нових, а також розширення, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, об'єктів виробничого і невиробничого призначення, пускових комплексів» [5]. Аналізуючи дане визначення, можна звернути увагу, що капітальне будівництво визначається як об'єкт фінансування, адже будівництво здійснюється за окремим проектом та кошторисом або кошторисно-фінансовим розрахунком. А такі дефініції, як «розширення», «реконструкція», «технічне переоснащення» та інші вкладають в сутність капітального будівництва головного джерела новоствореного продукту.

Дещо схоже визначення можемо знайти і в «Економічній енциклопедії», де під капітальним будівництвом розглядається процес створення нових продуктів як виробничого так і невиробничого призначення, а також реконструкція і розширення вже функціонуючих основних фондів [6, с. 736].

Аналізуючи інші правові документи України можна зробити висновок про те, що поняття «будівництво» та «капітальне будівництво» інколи зустрічаються як тотожні. Зокрема, в Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ одним із об'єктів інвестиційної діяльності є будівництво (ст. 4), а державне замовлення на виконання робіт з капітального будівництва є однією із форм реалізації державних капітальних інвестицій (ст. 14). В даному законі також унормовано порядок розміщення державного замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві [7].

В Законі України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду» від 22.12.2006 № 525-V під терміном будівництво розуміється створення нового продукту, реконструкція та заміна фонду житлового призначення [8].

Найбільш явну тотожність можемо спостерігати у двох нормативно-правових документах. По-перше, у Законі України «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 № 687-XIV, де одним з комплексів робіт, що пов'язані зі створенням об'єкта архітектурної діяльності є будівництво, під яким розуміється «нове будівництво, реконструкція, реставрація та капітальний ремонт об'єкту» [9]. По-друге, у «Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16.05.2011 № 45, де під будівництвом розуміється «нове будівництво, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, реставрація та капітальний ремонт об'єктів будівництва» [10].

Здійснивши аналіз термінів «будівництво» та «капітальне будівництво», які використовуються в нормативно-правовому полі, підтверджуємо тезу деяких дослідників [11, с. 230; 12, с. 13], що дані поняття є семантичними синонімами, тобто об'єднані спільним основним значенням.

Так, Г. М. Гриценко у своїй монографії «Господарсько-правове регулювання організації і здійснення капітального будівництва в Україні» встановлює, що термін «капітальне будівництво» застосовується у двох значеннях: як галузь матеріального виробництва і як вид виробничої діяльності. При цьому дослідник відносить капітальне будівництво до окремої галузі, яке охоплює всі стадії процесу будівництва, особливу увагу приділяючи державному управлінню капітальним будівництвом та наявності професійних кадрів в даній сфері [13, с. 13].

Ю. М. Сафонов та В. Г. Євтєєва визначають капітальне будівництво як економічну категорію, що є значно ширше за поняття «галузь», але є більш точним, ніж «сфера діяльності» та розуміють у дещо вузькому значенні, ніж «будівництво». Під поняттям «капітальне будівництво» вони розуміють «сукупність усіх виробничих процесів, включаючи будівельно-монтажні і спеціальні процеси у підготовчий і основний періоди

будівництва, які полягають у формуванні і максимальному задоволенні потреб суб'єктів господарювання, у процесі господарсько-правових та суспільно-економічних взаємовідносин з приводу оптимального використання наявних економічних ресурсів» [14, с. 39]. Тобто, обґрунтовуючи свою позицію, дослідники зазначають, що капітальне будівництво характеризується визначеним набором відповідних ресурсів.

Дійсно, на підтримку цієї думки можемо констатувати, що капітальне будівництво складається практично з усіх виробничих процесів. Підготовчий етап включає роботу над проектом, проведення тендерів, закупка необхідних матеріалів та обладнання, пошук спеціалістів; основний етап будівництва, який складається з циклу будівельно-монтажних та спеціальних процесів тощо. Ці етапи можуть бути реалізовані лише при наявності ресурсів.

В свою чергу, капітальне будівництво неможливе без здійснення інвестицій. На даному аспекті наголошує О. М. Вінник, яка розглядає капітальне будівництво як об'єкт інвестування, що полягає у здійсненні його суб'єктами (інвесторами) дій щодо реалізації інвестицій у будівельну галузь [16, с. 434]. Дійсно, інвестиційні вкладення різного спрямування забезпечують створення об'єктів виробничого, соціального, культурного, бізнесового тощо призначення з метою отримання додаткових грошових коштів (прибутку) [16], тобто інвестиції необхідні для здійснення капітальних вкладень з метою їх примноження.

О. В. Стукаленко у своїй праці «Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі» (2017) також відстоює думку, що поняття «капітальне будівництво» має більше відношення до економічної категорії, орієнтуючись на нормативно-правове поле, що регулює тільки договірні взаємовідносини. У зв'язку з цим, автор пропонує надалі використовувати категорією «будівельна галузь», що поєднує в собі адміністративну діяльність з планування, проектування, будівництва, реконструкції, благоустрою тощо, тобто має на меті створення повноцінного середовища життєдіяльності людини [12, с. 20].

Державне управління будівельною галуззю здійснюється через діяльність суб'єктів (визначених публічних органів влади), які здійснюють організацію діяльності, науковий супровід, кадрове, інформаційно-аналітичне, матеріальне та фінансове забезпечення, провадять ліцензування, організують та здійснюють контроль і нагляд [12, с. 21]. Даний підхід базується на тому, що будівельна галузь відіграє важливу роль в розвитку економічної системи держави, так як економічне зростання априорі неможливе без підйому будівельної галузі. Будівництво сприяє також розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, формує технічний рівень виробництва, майбутнє планування регіонального та територіального устрою, його інфраструктуру.

Так, В. О. Ромасько визначає будівництво як управлінську діяльність, що регулюється адміністративним законодавством при здійсненні нового будівництва, реконструкції, реставрації чи капітальному ремонті. Аргументація адміністративно-правової ознаки будівництва знаходиться в площині того, що до будівельних робіт визначені вимоги, які регламентуються не тільки технічними вимогами, а й значною кількістю нормативно-правових актів, визначальне місце серед яких займають державні стандарти, норми і правила щодо планування, забудови та іншого використання територій, проектування і будівництва об'єктів [17].

Варто зазначити, що держава при цьому використовує різні форми і засоби. Як і в інших сферах економіки держава використовує такі форми управління капітальним будівництвом як нормативно-правове регулювання та планування. Держава регулює діяльність суб'єктів господарських відносин, які функціонують за державною формою

власності або контролюються державою в особі уповноважених органів; планує та здійснює фінансування інвестиційних проектів будівництва за рахунок Державних коштів; здійснює управління поточними справами у капітальному будівництві (ліцензування; надання дозволів, експертиза); контролює дотримання встановлених державою вимог у капітальному будівництві.

В свою чергу, О. О. Квасницька також зазначає, що процес будівництва відноситься і до технологічної діяльності. Отже, будівельна діяльність може бути представлена як різновид господарської діяльності, що поєднує два аспекти: організаційно-економічні та техніко-економічні. До організаційно-економічних аспектів, науковець відносить: будівництво, що здійснюється на замовлення органами державної влади; залучення різних учасників будівельно-договірних відносин; взаємозв'язок будівництва з різними галузями; ступінь розвитку інфраструктури території, що забудовується; різноманітність у споруджених об'єктах. Техніко-економічні ж особливості визначаються технічними особливостями будівельної продукції та будівельного виробництва [18, с. 416].

Розглянувши погляди науковців, можна погодитись з думкою В. Г. Олюхи, що чітких критеріїв розмежування понять «будівництво», «будівельна діяльність», «капітальне будівництво» не запропоновано. Тому у своєму дослідженні «Господарсько-правові засоби оптимізації капітального будівництва у сучасній Україні» (2015) науковець пропонує критерії, які чітко дозволяють виокремити капітальне будівництво та більш повно і однозначно розуміти його сутність [19, с. 15-39]: 1) мета, для якої отримуються результати робіт; 2) суб'єкти договірних відносин; 3) організаційна та технологічна складність проведення будівельних робіт; 4) особливості у правовому регулюванні; 5) характер будівельних робіт; 6) результат завершених будівельних робіт. Підсумовуючи результати дослідження можна констатувати, що дослідник відносить капітальне будівництво до провідного виду господарської діяльності та виокремлює цей вид будівельної діяльності з-поміж інших [20, с. 407].

Отже, в науковому дискурсі має місце відстоювання думки, що капітальне будівництво – це самостійна категорія, яка дає змогу однозначно зрозуміти всі процеси будівництва (починаючи від проекту об'єкту і закінчуючи його введенням в експлуатацію), але також існують і кардинально протилежні пропозиції, які пов'язані з тим, що капітальне будівництво розглядається як окрема складова будівництва.

Все частіше лунають думки щодо відмови від терміну «капітальне будівництво» та його заміна на термін «будівництво» або «будівельна діяльність» у значенні будівництва в цілому. А. Б. Гриняк аргументує таку заміну у зв'язку з притаманними обмеженими ознаками капітального будівництва, такими як капітальність та тимчасовість [21, с. 17].

Даної думки підтримується і І. М. Миронець. Дослідник аналізує «капітальне будівництво» як у вузькому так і в широкому значенні й вважає, що поняття капітальності відноситься скоріше до якості об'єкта будівництва і відокремлює капітальні споруди від тимчасових, тобто використовує у вузькому значенні. У широкому ж значенні «капітальне будівництво» науковець застосовує як процес створення нових, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів різного спрямування. І. М. Миронець піддає критиці поняття «капітальне будівництво» як пережиток «радянської доби», вказуючи на його техніко-економічну категорію й вважає за доцільним розглядати «капітальне будівництво» лише у вузькому значенні та з заміною його у широкому значенні на термін «будівництво» [22, с. 192].

В свою чергу, Є. Г. Комар, відзначаючи актуальним процес уніфікації категоріального-понятійного апарату будівельної галузі, вважає недоцільним чіпляти на

термін «капітальне будівництво» ярлик «радянської епохи». Погоджуємося з думкою автора, який вказує на те, що капітальне будівництво, на відміну від будівельних робіт, потребує значних фінансових вкладень, матеріальних витрат та витрат на управління і адміністрування й визначає «капітальне будівництво» як процес створення не тільки нових об'єктів, а й також їх розширення, реконструкція, технічне переоснащення, що потребує вкладення різних ресурсів (фінансових, трудових, науково-технічних, адміністративно-правових) [11, с. 230].

Проведений аналіз нормативно-правової бази, наукової літератури та погляди дослідників дає нам змогу виділити підходи стосовно визначення капітального будівництва, а саме як: галузь матеріального виробництва; самостійна економічна категорія; економіко-господарська форма інвестування; сфера діяльності (організаційна, адміністративна, правова, технічна, економічна тощо); вид виробничої діяльності; процес створення основних фондів.

Розглянувши законодавче підґрунтя капітального будівництва та погляди вчених ми можемо окреслити наступні види капітального будівництва:

1) Один з основних та більш затратних виокремлюють нове будівництво, під яким розуміється будівництво основних чи допоміжних будівель і споруд або їх комплексів із заданими техніко-економічними показниками та призначенням, що споруджується за єдиним проектом, який розбивається на черги з метою поступового введення окремих його елементів в експлуатацію [23].

2) Наступний вид капітального будівництва можна виділити реновацію, як оновлення існуючих основних фондів з потребою незначних сум фінансування що призводить до покращення його основних характеристик і потужностей. Реновація включає в себе такі підвиди:

- розширення – добудова до основної комплексної споруди, будівлі необхідного для основного чи додаткового функціонування об'єкту при якому збільшується його основна потужність чи з'являються нові потужності з метою здійснення покладених на нього функцій;

- реконструкція – покращення основних технічних та економічних індикаторів з метою надання більш осучаснених умов функціонування об'єкту капітального будівництва. Можна відокремити реконструкцію з розширенням потужностей об'єкту (незначна прибудова із частковим збереженням конструктивних елементів) або без розширення (зберігаються всі конструктивні елементи) [23; 5];

- капітальний ремонт полягає у проведенні ремонтних робіт об'єкту без зміни його конструктивних елементів та призначення за функціями, передбачає покращення стану об'єкту після довготривалого використання [23];

- реставрація – скрупульозне архітектурне відновлення існуючого протягом певного періоду часу застарілого об'єкту, що потребує більш ретельного збору додаткової проектної документації у частині створення архітектурної спадщини з минулих років.

3) Технічне переоснащення полягає у застосуванні при зміні об'єкту новітніх продуктивних позицій науково-технічного аспекту, що несуть за собою переосмислення більш ефективного, економічного та підвласного реаліям часу устаткування, матеріалів, агрегатів тощо [23; 5]

4) Перепрофілювання полягає у зміні профілю об'єкта з метою надання йому більш якісних характеристик та покращення технічного стану об'єкту. При цьому змінюється вся проектна та кошторисна документація, з'являються нові технічні і економічні показники, що

виходять на новий рівень, змінюючи політику самого об'єкту. Також потребує фінансування значних ресурсів для перетворення вже новоствореного продукту в інше русло.

5) Консервація та протилежна йому категорія розконсервація представляє собою здійснення певних видів робіт з метою збереження на довгострокову перспективу існуючий об'єкт на якому призупинено роботи з будівництва, або ж навпаки, поновлення такого об'єкту після виходу з консервації [24].

На наш погляд така класифікація видів капітального будівництва, особливо в умовах сьогодення, не є повною. Ми виходимо з того, що найближчим часом, території України, на яких відбуваються бойові дії потребуватимуть відновлення, відродження промислового потенціалу, масштабної модернізації та відбудови інфраструктури. Тому, пропонуємо доповнити класифікацію видів капітального будівництва таким видом робіт як «реабілітація».

Термін «реабілітація» (від. лат. *rehabilitatio* – відновлення здатності) більше використовується в юриспруденції, що означає поновлення прав та відміну необгрунтованого звинувачення та в медицині, де розуміється відновлення здоров'я та працездатності осіб. Даний термін у будівництві з'явився в Європі після Другої світової війни, коли потрібно було відбудовувати цілі райони і навіть міста. В капітальному будівництві під реабілітацією мова йде про виконання робіт на об'єкті, що не відповідає нормам безпеки та охорони навколишнього середовища, але й, у процесі відновлення може змінювати своє функціональне призначення. При цьому враховуються інтереси громадян, зміна середовища, клімат, розвиток якісних послуг населенню тощо.

Виходячи з вищевикладеного, види капітального будівництва можна подати у вигляді схеми, що проілюстрована на рис. 1.

Рис. 1. Види капітального будівництва

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, будівництво сприяє ефективному розвитку суспільства, оновленню виробничих фондів, реконструкції та модернізації виробництва. Головною метою капітального будівництва на сьогоднішній день є введення об'єктів в експлуатацію у визначені нормативами терміни з дотриманням

необхідної якості споруд. Не аби яку важливу роль також відіграє питання ефективного управління процесами будівництва, які мають сприяти економічному зростанню держави та територій, науково-технічному розвитку, підвищенню продуктивності праці, нової якості життя та соціальної задоволеності населення в цілому. У подальшому вбачається за необхідним дослідити склад та структуру механізмів державного управління у капітальному будівництві з метою більш якісного окреслення рекомендацій з поліпшення ситуації у заданій площині.

Література.

1. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>. – Назва з екрану.
2. Український тлумачний словник будівельних термінів [перше видання] / [уклад. : О. М. Лівінський, М. О. Лівінський, О. А. Васильковський та ін.] ; за ред. О. М. Лівінський ; Українська академія наук. – К., 2006. – 528 с.
3. Словник української мови: в 11 тт. / [уклад. : А. П. Білоштан, А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк та ін.] ; за ред. І. К. Білодіда ; АН УРСР. Інститут мовознавства. – К.: Наукова думка, 1970-1980.
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрану.
5. Порядок державного фінансування капітального будівництва [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2002 № 1764 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-п>. – Назва з екрану.
6. Економічна енциклопедія : у 3 т. / [уклад. : Б. Д. Гаврилишин, С. В. Мочерний, О. А. Устенкота ін.] ; за ред. С. В. Мочерний ; Академія народного господарства. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.
7. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] / Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. – Назва з екрану.
8. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду [Електронний ресурс] / Закон України від 22.12.2006 № 525-V // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/525-16>. – Назва з екрану.
9. Про архітектурну діяльність [Електронний ресурс] / Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/687-14>. – Назва з екрану.
10. Порядок розроблення проектної документації на будівництво об'єктів [Електронний ресурс] / наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16.05.2011 № 45 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0651-11/print1502360689106900>. – Назва з екрану.
11. Комар Є. Г. Наукові засади визначення поняття «капітальне будівництво» у господарському законодавстві України [Електронний ресурс] / Є. Г. Комар // Держава і

право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. праць. – К., Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. – Вип. 62. - С. 227-231.

12. Стукаленко О. В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі : монографія / О. В. Стукаленко. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 376 с.

13. Гриценко Г. М. Господарсько-правове регулювання організації і здійснення капітального будівництва в Україні : монографія / Г. М. Гриценко. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 210 с.

14. Сафонов Ю. М. Капітальне будівництво як економічна категорія / Ю. М. Сафонов, В. Г. Євтєєва // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Чернівці, 2014. – №. 1. – С. 37-45.

15. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій / О. М. Вінник // Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К.: Атіка, 2004. – 624 с

16. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] / Закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. – Назва з екрану.

17. Ромасько В. О. Державний контроль у сфері будівництва: адміністративно-правові засади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. Юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адмін. право і процес; фін. право; інформ. право» / В. О. Ромасько; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 20 с.

18. Квасніцька О. О. Сутність будівельної діяльності: теоретичний погляд / О. О. Квасніцька // Наукові праці Національного університету, Одеська юридична академія. – Одеса, 2011. – №. 10. – С. 413-423.

19. Олюха В. Г. Оптимізація капітального будівництва: господарсько-правові проблеми : монографія / В. Г. Олюха. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 302 с. 1422

20. Олюха В. Г. Господарсько-правові засоби оптимізації капітального будівництва у сучасній Україні: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.04 «Госп. право, госп.-процес. право» / В. Г. Олюха; Нац. ун-т «Одес. юр. академія». – Одеса, 2015. – 473 с.

21. Гриняк А. Б. Договірні зобов'язання з виконання робіт у цивільному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цив. право та цив. процес; сімейне право; міжнар. приват. право» / А. Б. Гриняк; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2013. – 34 с.

22. Миронець І. М. Адміністративно-правове регулювання будівельної діяльності в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адмін. право і процес; фін. право; інформ. право» / І. М. Миронець; Київ. нац. торгов.-екон. ун-т. – К., 2012.- 229 с.

23. Державні будівельні норми України ДБН А.2.2-3-2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво» [Електронний ресурс] / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Київ, 2014. – Режим доступу: <http://images.mofcom.gov.cn/ua/201706/20170615150051947.pdf>. – Назва з екрану.

24. Положення про порядок консервації та розконсервації об'єктів будівництва [Електронний ресурс] / наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 21.10.2005 № 2 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1582-05>. – Назва з екрану.